

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1219241/2

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יעקב זמיר, הרב מימון נהרי, הרב ציון לודאילוז

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד זיוה ארנסטי)

נגד

המשיב: פלוני

הנדון: איהארכת עיכוב הליכים ללא הסכמה בכתב ובשל 'גישור' שמחוץ ליחידת הסיוע

פסק דין

לפנינו ערעורה של האישה על החלטת בית הדין האזורי בירושלים אשר קבע בהחלטתו מיום י"ב באדר ב' התשע"ט (19.3.19) כי תביעת הבעל הוגשה לבית הדין הרבני כדין וכי יש לבית הדין הסמכות והחובה לדון בה.

עיינו בהודעת הערעור ושמענו את טענות הצדדים שהועלו במסגרת הדיון שנערך לפנינו. עולים מהם הדברים הבאים:

תמצית העובדות הנצרכות לעניין

את הבקשה ליישוב סכסוך הגישה האישה ביום כ"ג במרחשוון תשע"ט (1.11.18), והפגישה ביחידת הסיוע התקיימה בפועל ביום י"ז בטבת תשע"ט (25.12.19).

בהודעה ששלחה יחידת הסיוע לבית הדין הרבני האזורי נכתב כי התקיימה פגישה בין הצדדים, ולהודעה מצורף 'טופס 3' המודיע על הסכמתם של הצדדים להאריך את תקופת עיכוב ההליכים עד ליום כ"ו בשבט תשע"ט (1.2.19).

בדיון שנערך בבית הדין ביום ט' בטבת תשע"ט (17.12.18) בנושא צווי הגנה קבע בית הדין שבשלב זה יישארו צווי הגנה בתוקפם, ובראש ההחלטה כתב כך:

על הצדדים ובאי כוחם להידבר יחדיו בשום שכל ובכבוד הדדי ולפעול לגיבושו של הסכם גירושין הוגן וכולל בהתייחס למכלול הסוגיות התלויות ועומדות ביניהם.

לדברי המערערת (סעיפים 6–8 לכתב הערעור), בשלב זה הסכימה היא לשתף פעולה עם מגשרים שהביא הבעל, וכך בפועל התקיים הליך גישור 'חיצוני', קרי: הליך שאינו מתבצע ביחידת הסיוע. הבעל אף הצהיר לפני בית הדין על קיומו של הליך כזה בהודעתו מיום י"ב באדר א' תשע"ט (17.2.19).

אולם בתאריך כ"א באדר א' תשע"ט (26.2.19) הודיע הבעל על סיום הליך הגישור בטענה שהאישה חרגה מן ההבנות שהושגו במהלך הליך הגישור. לפיכך הגיש הבעל לבית הדין הרבני ביום זה – כ"א באדר א' תשע"ט (26.2.19) תביעת גירושין וכל הכרוך בהם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

טענת המערערת

טענתה הראשית של המערערת (סעיפים 38–39 לכתב הערעור), שעליה נסמך כל הבניין, היא שבית הדין קמא נתן החלטה על סיום הליך יישוב סכסוך רק ביום י"ב באדר ב' תשע"ט (19.3.19), ורק אז מתחילה תקופת זכות הקדימה של המערערת. ההחלטות שנתן בית הדין קמא בתביעות שהגיש המשיב ניתנו בטרם הסתיים הליך יישוב הסכסוך, ועל כן הן ניתנו בטרם קנה בית הדין סמכות לדון בתביעה, ובניגוד להוראות סעיף 3(ה) לחוק להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), תשע"ה – 2014 (להלן: "החוק").

טענותיו של המשיב

בכתב התשובה לערעור מנה הבעל – המשיב את טענותיו המרכזיות, כדלהלן:

- א. לפי פסיקת בית הדין הגדול, תקופת עיכוב ההליכים מסתיימת משחלפו הימים הנקובים בחוק או בהסכמת הצדדים.
- ב. האישה עצמה הפרה את ההתחייבות שנתנה למגשרים שלא לפנות להליכים משפטיים במהלכה של תקופת הגישור.
- ג. האישה שיקרה וגם העלימה מידע מהותי מבית הדין ומבית המשפט.

הכרעה

אכן בית דיננו כבר חיווה את דעתו בכמה הזדמנויות באשר לגבולותיה של תקופת עיכוב ההליכים. כבר אמרנו בעבר כי זכות הפנייה לערכאות שיפוטיות היא זכות יסוד חוקתית, וכידוע אין פוגעים בזכות יסוד אלא בדבר שנועד לתכלית ראויה ובמידה שאינה עולה יתר על הנדרש להשגת אותה תכלית. בחקיקת החוק להסדר התדיינות אמר המחוקק את דברו באשר להיקף הפגיעה המותרת. לאחר קביעה חוקית זו איש אינו יכול לשנות מהוראות המחוקק ולהאריך את התקופה על דעת עצמו (עיין פסק דיננו בתיק 1121808/1 פלוני נ' פלונית [פורסם בנבו]).

כן קבע עוד בית דין דנן (1151791/1 פלוני נ' פלונית, [פורסם בנבו]):

התקופות המנויות בחוק הסדר התדיינות הן תקופות מדודות וקצובות, הנמנות מיום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך ומסתיימות כאשר חלפו הימים שקצב המחוקק. אין מגיין ימי התקופה תלוי בקיומן של פגישות, בתוצאותיהן של הפגישות או במילוי טופס כזה או אחר. משחלפו הימים הקבועים בחוק – אף שיחידת הסיוע לא קיימה פגישת מהו"ת או לא הכריזה על סיומו של הליך המהו"ת, או שבעלי הדין לא מילאו טופס 3 שהיה מצופה מהם שימלאו – שבה למקומה זכותו היסודית של בעל הדין לגשת לערכאות ולפיה הוא רשאי להגיש את תביעתו בפני ערכאה שיפוטית.

על כן, לא נוכל לקבל את קביעתו של בית הדין האזורי שלפיה אימילוי טופס 3 או אייחודעת יחידת הסיוע על סיום ההליך גורמת לכך שערכוב ההליכים יישאר בעינו על אף חלוף הימים שקבע המחוקק לכך.

בנסיבות שלפנינו, אין חולק כי הצדדים האריכו בהסכמה את תקופת עיכוב ההליכים, אולם הארכה זו פקעה מאליה בתאריך כ"ו בשבט תשע"ט (1.2.19), בין הכריזו על כך יחידת הסיוע או בית הדין, ובין לאו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אומנם אין חולק על כי התנהלו בין הצדדים הליכי גישור בפני מגשרים 'פרטיים'. הבעל אף הצהיר על קיומם של הליכים כאלו, ויש לשער כי לא בכדי בחר הבעל לנהל את הליך הגישור שלא בפני אנשי יחידת הסיוע ושלא במסגרתה.

כמו כן, יש לקבוע בוודאות כי האישה ידעה שאיננה ניצבת בפני אנשי יחידת הסיוע אלא בפני מגשרים אחרים 'פרטיים' שאת שמותיהם ואת מעמדם ידעה. מסיבותיה שלה, ואין עלינו לרדת לחקר סיבות אלו, הסכימה האישה, ביודעין ובהיותה מיוצגת על ידי עורך דין, לנהל 'הליך גישור' מחוץ לכותלי יחידת הסיוע, כפי שאמרה האישה עצמה בכתב הערעור.

החוק מסדיר את ההליכים שבפני יחידות הסיוע ואת התוצאות הנובעות מקיום הליכים אלה ביחס לקיום ההליך המשפטי. סעיף 3(ב) לחוק מורה: "הוגשה בקשה ליישוב סכסוך כאמור בסעיף קטן (א) יוזמנו הצדדים לבקשה ליחידת הסיוע שליד הערכאה השיפוטית."

כאמור, מניעת הגישה לערכאות, בהיותה פוגעת בזכות יסוד חוקתית, יכולה להיווצר רק כתוצאה של הוראת חוק שנועד לתכלית ראויה ובמידה הנדרשת. לגבי 'גישור פרטי' שאינו במסגרת יחידת הסיוע אין הוראת חוק כזו, כידוע, והוא אינו נכלל בהוראות החוק המעכבת את זכות הגישה לערכאות.

בנוסף לכך: גם אילו היה מדובר בגישור במסגרת יחידות הסיוע עצמן, הרי בנדון דין לא הייתה הסכמה בכתב על הארכת תקופת עיכוב ההליכים מעבר ליום כ"ו בשבט תשע"ט (1.2.19), כדרישת סעיף 3(ה) לחוק, ועל כן היא פקעה מאליה ביום זה.

לאמור: הוראות החוק, שרק מכוחן ניתן למנוע את זכות הגישה לערכאות, כאמור – אינן מתקיימות במקרה שלפנינו. על כן, אין למנוע את זכותו של הבעל להגיש את תביעתו במועד שהגיש.

פסק דין

לאור כל האמור פוסק בית הדין:

- א. הערעור נדחה.
 - ב. התביעה שהגיש הבעל ביום כ"א באדר א' תשע"ט (26.2.19) הוגשה לאחר כלות תקופות עיכוב ההליכים שלפי חוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), תשע"ה – 2014.
 - ג. בית הדין הרבני האזורי פעל כיאות בקבלו את התביעה, והוא בעל הסמכות והחובה לדון בתביעה ובכרוך לה, בכפוף להוראות הדין.
 - ד. אין צו לעיכוב ביצוע החלטת בית הדין האזורי.
 - ה. אין צו להוצאות ועל המזכירות להשיב את כספי הערבות למערערת בהתאם לנהלים.
 - ו. בית הדין מורה על סגירת תיק הערעור.
 - ז. פסק דין זה מותר בפרסום בהשמטת פרטים מזהים.
- ניתן ביום כ' בסיוון התשע"ט (23.6.2019).

הרב ציון לודאילוז

הרב מימון נהיר

הרב יעקב זמיר

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה